

Metodika nastave likovne kulture: Komuniciranje doživljaja putem portreta

Čunović, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:523169>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Nastavnički odsjek
Diplomski sveučilišni studij Likovna kultura

Ivan Čunović

KOMUNICIRANJE DOŽIVLJAJA PUTEM PORTRETA

Diplomski rad

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Nastavnički odsjek
Diplomski sveučilišni studij Likovna kultura

Ivan Čunović

KOMUNICIRANJE DOŽIVLJAJA PUTEM PORTRETA

Diplomski rad

Mentorica: doc. art. Ida Loher

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Akademija likovnih umjetnosti
Nastavnički odsjek
Diplomski sveučilišni studij Likovna kultura

Ivan Čunović

COMMUNICATING EXPERIENCES THROUGH PORTRAITS

Master's thesis

Mentorica: doc. art. Ida Loher

Zagreb, 2024.

Sažetak

Cilj istraživanja ovog diplomskog rada bio je proučiti koliko učenici poznaju sebe i druge, te kako likovnim izražavanjem mogu međusobno graditi odnose. Istraživanje je provedeno u sedmom razredu (13-14 godina), a tema kojom su se bavili bila je portret.

Tema portreta je odabrana jer služi kao sredstvo pomoću kojeg se istražuje i oblikuje identitet. Isto tako pomaže učenicima razumjeti i cijeliti sličnosti i razlike među ljudima.

Istraživanje je provedeno tijekom triju povezana blok – sata. Učenici su dobili pitanja koja su vezana uz karakter i osobnost. Pitanja su razmijenili s prijateljem iz klupe te su na temelju odgovora izvršili likovni zadatak, odnosno prikazali portret prijatelja. Neka od pitanja su se ponavljala tijekom svih triju etapa istraživanja, a neka pitanja su bila nadodana i oblikovana kako bi se dobili dublji odgovori i kako bi se mogli uspoređivati rezultati nakon svakog sata.

Na prvome blok - satu započeto je istraživanje, učenici su se prvi put susreli sa pitanjima koja su sami odgovorili te su zamijenili papire sa svojim kolegom. Na temelju tih odgovora tehnikom tuša su crtali portret. Na drugome je blok satu proveden isti princip, a učenici su portrete slikali tehnikom tempere. Na trećem blok satu, učenici su istim principom slikali unutarnji svijet svog prijatelja.

Koristili su se dvjema tehnikama: tušem i temperom, kako bi iskoristili drugačije izražajne mogućnosti koje one nude.

Istraživanje je pokazalo kako bavljenje ovom temom potiče propitivanje odnosa među učenicima, te otkrivanje novih stvari o sebi i o osobi koju su portretirali. Također, istraživanje je potaknulo poboljšanje odnosa među učenicima što pozitivno utječe na razvoj socijalnog aspekta ličnosti.

Summary

The aim of the research of this thesis was to study how well students know themselves and others, and how they can build relationships with each other through artistic expression. The research was conducted in the seventh grade (ages 13-14), and the topic they dealt with was portraiture.

The subject of the portrait was chosen because it serves as a means by which identity is explored and shaped. It also helps students understand and appreciate the similarities and differences between people.

The research was conducted during three connected block hours. Students were given questions related to character and personality. They exchanged questions with a friend from the bench and, based on the answers, completed an art task, i.e. presented a portrait of their friend. Some of the questions were repeated during all three stages of the research, and some questions were added and shaped in order to get deeper answers and to be able to compare the results after each lesson.

In the first block lesson, the research was started, the students met for the first time with questions that they answered themselves, and they exchanged papers with their colleagues. Based on these answers, they drew a portrait using the douche technique. In the second block lesson, the same principle was implemented, and the students painted portraits using the tempera technique. In the third block lesson, students used the same principle to paint the inner world of their friend.

They used two techniques: ink and tempera, in order to take advantage of the different expressive possibilities they offer.

Research has shown that dealing with this topic encourages questioning of relationships between students, and the discovery of new things about themselves and the person they portrayed. Also, the research encouraged the improvement of relations between students, which has a positive effect on the development of the social aspect of personality.

Sadržaj

1. UVOD

2. TEORIJSKI DIO

3. EMPIRIJSKI DIO

3.1. Ciljevi istraživanja

3.2. Uzorak istraživanja

3.3. Metode i instrumenti istraživanja

3.4. Oblici rada i nastavne metode

3.5. Opis tijeka istraživanja

3.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog bloksata

3.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog bloksata

3.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog bloksata

4. Analiza rezultata istraživanja

4.1. Analiza motivacijskog i evaluacijskog listića

4.2. Analiza likovnih radova učenika

4.2.1. Komuniciranje doživljaja putem portreta- tuš

4.2.2. Komuniciranje doživljaja putem portreta- tempera

4.2.3. Prikaz unutarnjeg svijeta- vrste kompozicija

4.3. Rasprava

5. ZAKLJUČAK

6. LITERATURA

7. PRILOZI

7.1. Priprema za 1. nastavni dvosat

7.2. Priprema za 2. nastavni dvosat

7.3 Priprema za 3. nastavni dvosat

7.4 Motivacijski i evaluacijski listić

1. UVOD

Kako se pojedinci razlikuju jedni od drugih? Koje su nam sličnosti, a koje razlike? Ono što nam je zajedničko je što smo ljudi i svi smo posebni na svoj način i svatko ima neku svrhu postojanja. Svi smo individualni i unikatni. Razlikuju nam se stavovi, vjerovanja, karakter i drugi aspekti.

Likovnom umjetnošću, autor istražuje sebe i svoju okolinu te svoja zapažanja pretače u likovno djelo. U ovome radu provelo se istraživanje koliko učenici poznaju sami sebe i druge temom portreta. Ovo istraživanje nastoji pozitivno utjecati na socijalni aspekt učenika, pomoć pri ostvarivanju prijateljstva i poboljšanja kolegijalnog odnosa. Također ovim istraživanjem učenici mogu saznati više o sebi te ujedno, kreativno prikazati svoje doživljaje i zapažanja. U ovome istraživanju nije bio fokus na tjelesnim karakteristikama nego na osobinama i karakteru. To je ono što nas povezuje.

2. TEORIJSKI DIO

Portet je tema u likovnoj umjetnosti koja prikazuje lice ili glavu pojedinca. Može biti prikazano kao *en face*, profil, poluprofil i tri četvrtine profila. Kod portreta se naglašavaju fizičke i psihološke karakteristike pojedinca koji se prikazuje. Može se izvesti različitim medijima umjetnosti, poput slike, skulpture, fotografije i drugih.

Portret može biti reprezentativan i intiman. Intiman portret često prikazuje skupinu ljudi, odnosno grupni portret npr. članova obitelji. Reprezentativni portreti su portreti koje nalazimo u dvorovima i rezidencijama, ali i na trgovima (u obliku skulpture).¹ Reprezentativni portreti prikazuju vladare ili značajne povijesne figure. Ti portreti su slikani kako bi se takvima odala počast, što znači da se pomoću porteta može komunicirati određena poruka. U današnje doba, svi, a pogotovo mlađe generacije su upoznate sa društvenim mrežama, medijima i kulturom selfija. Pomoću selfija se također može komunicirati određena poruka, te se selfijima najčešće ljudi i dopisuju. Selfie je autoportretna fotografija koja je dostupna svakome tko posjeduje pametni telefon. Iz selfija se može iščitati određeni izraz lica, raspoloženje ili situacija. Također se koriste i razni filteri kako bi dodatno istaknuli određenu poruku. Selfie ne mora nužno biti fotografija, također može biti i videozapis².

U provedenom istraživanju, učenici su se bavili portretom jer portret definira „Individualno Ja“. Postiže korelaciju sa sobom i drugima, odnosno identificiranje sebe i drugih, ne samo u tjelesnom, nego i psihološkom obliku; što djeci pomaže oblikovati vlastiti identitet i time se potvrđuje njihovo

¹ Hrvatska enciklopedija, *Portret* <https://www.enciklopedija.hr/clanak/portret> zadnje posjećeno 16.6.2024.

² Viz kultura, *Prije selfija bijaše autoportret* <https://vizkultura.hr/prije-selfija-bijase-autoportret/> zadnje posjećeno 23.6.2024.

„Ja“ u društvu. Isto tako potiče socijalizaciju i interakciju sa drugima.³ Zbog navedenog upravo je portret odabran biti tema istraživanja kako bi učenici crtanjem i slikanjem portreta dobili dublji uvid u karakter i osobnost svog prijatelja u klupi. Međusobno su prikazivali jedni druge, odnosno portret svog para. Parovi se nisu mijenjali tijekom istraživanja kako bi se postigli dublji rezultati i zapažanja. Mogli su dobiti uvid koje su im sličnosti, razlike, zajednički interesi te što njihovog prijatelja čini individualnim pojedincem. Radom, osim što su prikazivali karakteristike svog prijatelja, također su svojom interpretacijom ostavili trag vlastite osobnosti, što se moglo isčitati iz svakog poteza kistom ili linijom, oblikom, bojom.⁴ Isto tako pristupom koji su imali kod izvršavanja zadatka. Pomoću portreta mogu se vizualno prikazati određena zapažanja, dojmovi i impresije koje ne mogu nužno verbalizirati. Svaka tehnika, odnosno odabir crte, boje, poteza kistom pruža različite i individualne mogućnosti izražavanja emocija i ostalih karakteristika.

Upotreba simboličkog portreta koji koristi predmete koji su dio učeničke svakodnevnice kao metaforu, također doprinosi promišljanju vlastitog identiteta kao i identiteta druge osobe.⁵

Upravo su teme upoznavanja sebe i drugih naglašene kroz međupredmetnu temu Osobni i socijalni razvoj, koji su obavezni sadržaj zakonom definirani u školstvu⁵. Time se bave domene A i B, odnosno „Ja“ i „Ja i drugi“. Procesom i realizacijom rada postigle su se stavke iz domene A, a to su: upoznavanje i prihvaćanje sebe, spoznavanje vlastitih osobina i vrijednosti koje doprinose razvijanju stvarne slike sebe i time se doprinosi razvitku kvalitetnih odnosa i doprinos zajednici, isto tako se postižu stavke iz domene B- razvoj socijalnih i emocionalnih vještina koje pridonose emocionalnoj prilagodbi koja omogućava ostvarivanje pozitivnih odnosa s vršnjacima.⁶ Promišljanje o vlastitim osobinama kao i o važnosti razvijanja odnosa sa drugima putem likovnog izražavanja razrađeno je i u Kurikulumu nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije. Portret kao tema se može obraditi kroz cjelinu za sedmi razred „Zajedno smo različiti“, te se također može obrađivati i u osmom razredu kroz cjeline "Mijenjam se, mijenjam svijet“, „Umjetnost i zajednica“, te kroz izbornu temu „Osobno i društveno“.⁷

³ Alice Bajardi, *Identity by the object: An educational project using portrait and self-portrait to build identity*, Introduction, str. 1

⁴ Dunja Pivac, Maja Zemunik: *The Self-Portrait as a Means of Self-Investigation, Self-Projection and Identification among Primary School Population in Croatia*, str. 3 (145)

⁵ Alice Bajardi, *Identity by the object: An educational project using portrait and self-portrait to build identity*, Introduction, str. 2

⁶ Kurikulum međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole, 2019. str.8

<https://mzo.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Publikacije/Medupredmetne/Kurikulum%20medupredmetne%20te%20Osobni%20i%20socijalni%20razvoj%20za%20osnovne%20i%20srednje%20skole.pdf>

⁷ Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije, 2019.

⁷ Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije, 2019.

3. EMPIRIJSKI DIO

3.1. Ciljevi istraživanja

Cilj istraživanja bio je ispitati koliko učenici poznaju sebe i druge, kako likovnim izražavanjem doprinijeti upoznavanju osobnosti i karaktera te na koji način učenici mogu napredovati pri dubljem razvoju odnosa sa prijateljima. Pri likovnom izražavanju koristilo se motivom portreta jer on služi prikazivanju fizičkih i psiholoških karakteristika, a kroz različite poteze kistom, različitim kombinacijama linija i odabirom boja se može stvoriti poveznica sa emocijama, osobnim karakteristikama i načinima djelovanja u određenim situacijama. Stoga su učenici koristili različite tehnike (tuš, zatim tempera), jer različite tehnike otvaraju različite mogućnosti izražavanja i postizanja dubljih rezultata. Tema je istraživanja bila komuniciranje doživljaja putem portreta. Zamišljeno je da se kroz istraživanje preispita koliko učenici poznaju sami sebe i druge. Učenici su bili podijeljeni u parove te su na svakom satu prikazivali portret svog para jer su se time postigli dublji rezultati nakon svakog sata.

3.2. Uzorak istraživanja

Istraživanje je provedeno u sedmom razredu Osnovne škole Trnsko, tijekom triju blok - satova nastavnog predmeta Likovne kulture u travnju i u svibnju 2023. godine. Razred se sastojao od ukupno 25 učenika.

3.3. Metode i instrumenti istraživanja

Koristilo se oblikom akcijskog istraživanja provedenog trima koracima u trima nastavnim blok – satovima. Svaki se blok - sat sastojao od triju dijelova, odnosno faza. U prvoj fazi, učenici su odgovarali na pitanja na motivacijskom listiću, zatim su zamijenili listiće sa svojim parom u klupi. U drugom dijelu su samostalno izvodili zadatak - portret. Treći dio sastojao se od evaluacije, predstavljanja postignutih rezultata i ispunjavanja ankete, odnosno evaluacijskog listića.

Forma akcijskog istraživanja odabrana je kako bi se nakon svakog blok - sata pitanja na motivacijskom listiću mogla nadograđivati i prilagođavati rezultatima uočenim na prethodnom satu. Neka od pitanja na listićima ponavljala su se radi usporedbe dobivenih rezultata i praćenja procesa. Fotodokumentacija obuhvaća rješenja učeničkih radova.

Takva dokumentacija potrebna je zbog praćenja procesa rada tijekom svih triju blok - satova istraživanja.

3.4. Oblici rada i nastavne metode

U provedenom istraživanju naglasak je bio stavljen na individualni rad. Učenici su individualno odgovarali i osmišljali pitanja na motivacijskom listiću putem kojeg su poticani na promišljanje. Također, individualno su izvršavali likovni zadatak. Kod analize i vrednovanja se provodio rad u skupini.

Od nastavnih metoda, proveden je govorni lanac. Ta je nastavna metoda provedena na početku istraživanja, kada je učenicima bilo postavljeno pitanje „Što svakog pojedinca čini drugačijim? Po čemu se sve pojedinci mogu razlikovati jedni od drugih?“. Tada je svaki učenik promislio i došao na red da kaže svoj odgovor. Analitičko promatranje je provedeno kod proučavanja i analize likovnih primjera iz kojih su učenici izvlačili ključne pojmove za nastavni sat.

3.5 Opis tijeka istraživanja

3.5.1. Opis tijeka prvog akcijskog koraka/nastavnog blok - sata

Učenici su na početku svakog sata dobili list sa pitanjima, na koje bi odgovorili, te su zamijenili papire sa svojim prijateljem u klupi. Pitanja su se odnosila na karakter i osobine. Neka od pitanja su se ponavljala, u slučaju promjene u odgovoru, a neka su novo nadodana kako bi se dobili dublji odgovori. Na temelju odgovora učenici su radili portret svog prijatelja, primijenivši dojmove i karakterne osobine koje su mogli iščitati iz odgovora. Nakon provedenog istraživanja uspoređivali su se rezultati sa svakog nastavnog sata.

Sat je započeo kratkim uvodom u istraživanje, a zatim je učenicima postavljena pitanja: „Što svakog pojedinca čini posebnim, po čemu se ljudi razlikuju jedni od drugih?“. Javilo se nekoliko dobrovoljaca i svatko je iznio svoje mišljenje. Neki od odgovora su bili: karakter, osobine, zanimanja, vjerovanja, itd., koji su ujedno i očekivani odgovori. Nakon kratkog uvoda, učenici su bili podijeljeni u parove, onako kako su sjedili u klupi, te su dobili upute za sljedeći zadatak. Radna atmosfera je bila dinamična, te su učenici imali potrebu komentirati. Učenici su dobili list sa pitanjima. Riječ je o sedam pitanja, a to su: 1. Kada bih se mogao/la baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?, 2. Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?, 3. Da osvojim dobitak na lutriji, na što bih potrošio/la osvojeni novac?, 4. Da mogu odabrati bilo koju životinju za kućnog ljubimca, koja bi to životinja bila? 5. Da mogu otputovati u bilo koju zemlju, gdje bih otputovao/la? 6. Što volim raditi u slobodno vrijeme? 7. Kako se tada osjećam (Nadovezuje se uz prethodno pitanje). Za rješavanje ovih sedam pitanja bilo je predviđeno oko deset minuta. Učenici su davali različite odgovore, ali su uglavnom pisali kratke odgovore.

Nakon odgovaranja na pitanja, učenici su stavili papire sa odgovorima sa strane, kao što im je bilo napomenuto. Za sljedeći zadatak je bila potrebna Power point prezentacija na kojoj su bila prikazana dva likovna primjerka: Vincent van Gogh, *Street in Sainte Maries de la Mer*, 1888. i *The Rock of Montmajour with Pine Trees*, 1888.; Reprodukcije su prikazane jedna pored druge, a ispod se nalaze četiri detalja iz prikazanih reprodukcija. Učenici su dobro promotrili likovne primjere, te su četvero dobrovoljaca povezali detalje sa cjelinom. Nakon provedene vježbe, postavljeno je pitanje „Kako ste prepoznali gdje pripada koji detalj?“, na što su učenici dali različite odgovore, na primjer: „Gledali smo gdje se na likovnom primjeru pojavljuju linije koje su izdvojene ispod“ te su se time dotakli i ponovili različite vrste linija. Sljedeće pitanje koje je bilo postavljeno je „Kakva je atmosfera na prikazanim likovnim primjerima i kako je ona postignuta?“ te kakav dojam ostavlja na njih, na što su učenici dali različite odgovore, npr. neki učenici tvrde da je opuštena atmosfera i da ostavlja ugodan dojam, a neki smatraju da je atmosfera napeta te da je atmosfera postignuta kombinacijom različitih

vrsta linija. Iz toga se zaključilo da likovni primjeri na svakog učenika ostavljaju drukčiji dojam, odnosno da svatko drukčije interpretira prikazane primjere, čime je odrađen pojam asocijativnosti. Učenicima je bilo postavljeno pitanje kakve linije prevladavaju na prikazanim likovnim primjerima, na što su učenici dali očekivane odgovore (deblje linije, tanje linije, zakrivljene, isprekidane, itd.) i time se obradio pojam dominacije koji je jedan od ključnih pojmova za nastavni sat jer su povezivali dominantne karakteristike i osobine svog prijatelja s dominantnom vrstom linija.

Nakon uvodnih vježbi i ponavljanja, učenicima je najavljen zadatak. Papire sa pitanjima na koja su odgovorili zamijenili su sa svojim prijateljem u klupi, te su na temelju odgovora na pitanja, tehnikom tuša nacrtali portret svog para. Kombinacijom različitih vrsta linija su trebali prikazati karakteristike/osobine svog para, te odrediti koja je najdominantnija. Prije nego li su učenici krenuli na zadatak, ponovno se ponovio zadatak i ključni pojmovi. Određeni učenici su odmah krenuli na zadatak, čitali odgovore i razmišljali kako izvršiti zadatak, dok je pojedine trebalo dodatno poticati. Učenici su kolektivno izvršili zadatak, neki su pratili upute i uspješno izvršili zadatak, dok su se neki pojedinci manje držali uputa, to jest nisu dobro raspolagali sa vremenom koje su imali za izvršavanje zadatka te su zbog toga manje uspješno izvršili zadatak.

Nakon izvršenog zadatka, učenici su postavili radove na pod, jedan do drugog te se provela analiza i vrednovanje. Učenici su ponovili koji je bio zadatak, te koje su pojmove odradili. Nakon kratkog ponavljanja, učenici su analitički promotrili radove i naveli koje linije dominiraju i na tako su grupirali radove. Ponovno su naveli kakav dojam radovi ostavljaju na njih, čime se potvrdila asocijativnost, odnosno potvrđena je teza o tome kako svatko ima drugačiju interpretaciju.

Zadnjih pet do deset minuta prije kraja sata, učenici su dobili kratku anketu koju su ispunili. Anketa se sastojala od četiri pitanja/točke, a to su: „1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja 1 – 10 (skala), 2. Naučio sam nešto novo o drugoj osobi 1 – 10, 3. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon dobivenih rezultata 1 – 10, 4. Kako si prikazao/la portret u tušu, kakve linije prevladavaju.“ Učenici su pisali kratke odgovore na anketi.

3.5.2. Opis tijeka drugog akcijskog koraka/nastavnog trosata

Drugi blok - sat nastavnog predmeta likovne kulture se nadovezao za prethodni blok sat u kojemu su učenici u tehnici tuša crtali portret svog prijatelja na temelju odgovora na pitanja iz uvodnog dijela sata. Za drugi blok sat, neka pitanja sa prvog motivacijskog listića se ponovno pojavljuju na listiću uz dva nova pitanja u obliku brojčane skale. Nadodane su zadnje dvije točke (9. i 10.), gdje učenici sami dopisuju pitanja na koja njihov par odgovara.

Drugi blok - sat je započeo uvodnim ponavljanjem prethodnoga , i učenici su se prisjetili što su radili prethodno. Učenici su ukratko ponovili koja su bila pitanja, te na koji su način nacrtali portrete. Drugi blok - sat je, isto kao i prvi, započeo sa odgovaranjem na pitanja. Dio pitanja su ostala ista kao i na prethodnom satu („Kada bih se mogao/la baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?, Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?, Da osvojim dobitak na lutriji, na što bih potrošio/la osvojeni novac?, Da mogu odabrati bilo koju životinju za kućnog ljubimca, koja bi to životinja bila? Da mogu otputovati u bilo koju zemlju, gdje bih otputovao/la? Što volim raditi u slobodno vrijeme? Kako se tada osjećam (Nadovezuje se uz prethodno pitanje“), a ostatak se sastoji od dvije brojčane skale- „boravak u školi (1-10)“, Volim izlaziti sa prijateljima (1-10)“, na kojima su učenici zaokružili broj koji se odnosi na njihovo iskustvo, a zadnja dva pitanja su prazna. Na zadnje dvije točke učenici su sami postavili pitanje za svog prijatelja. Atmosfera u razredu je bila dinamična. Učenici su samostalno odgovarali na pitanja, postavljali različita pitanja koja su osmislili na temelju njihovog odnosa i poznavanja svog para.

Nakon što su učenici odgovorili na pitanja, papire su stavili sa strane te su promotrili likovni primjer na Power point prezentaciji. Na power point prezentaciji je bila prikazana reprodukcija slike „Pogled na Toledo“ autora El Greca. Učenicima je bilo postavljeno pitanje što vide na likovnom primjerku i kakav dojam ostavlja na njih, na što su učenici odgovorili sa očekivanim odgovorima npr. „Vidimo prikaz grada, pogled na Toledo“, te su naveli različite dojmove. Zatim im je bilo postavljeno pitanje kojim bojama je postignuta atmosfera, na što su odgovorili da je atmosfera postignuta bojama, te su za podpitanje naveli koje su to boje (zelena, plava, siva). Učenicima je bilo postavljeno pitanje „Kako boje utječu na nas?“, na što su učenici dali različite odgovore. Iz toga se zaključilo da boje drukčije djeluju na svakoga od nas jer asocijativna vrijednost boje ovisi o sjećanjima, doživljajima i emocijama pojedine osobe. Time se odradio pojam asocijativnosti boje. Sljedeće pitanje je bilo „Koja boja prevladava na likovnom primjeru?“, a učenici su kao odgovor izdvojili da najviše prevladavaju plava i zelena boja, te se time odradio sljedeći ključni pojam, a to je dominacija boje. Taj pojam je bio ključan za realizaciju rada jer su u zadatku povezivali dominantne karakteristike i osobnosti sa bojom.

Nakon provedene analize likovno-umjetničkoga djela, učenicima je najavljen zadatak- na temelju dobivenih odgovora, naslikati portret svog prijatelja u klupi pri čemu je bitno da se naglasi dominantna osobina, odnosno karakteristika. Učenicima je napomenuto da slikaju u plohama boje te da pozadina bude u potpunosti ispunjena. Za vrijeme izvršavanja likovnog zadatka, učenici su imali potrebu komentirati i uspoređivati svoje radove sa tuđim. Promišljali su na koje načine mogu prikazati određene karakteristike, postavljali su pitanja, kao na primjer, mogu li umjesto boje kože koristiti druge boje, poput plave. Učenici su izvršili zadatak, neki su se pridržavali uputa koje su bile zadane,

dok su se neki pojedinci manje pridržavali uputa, odnosno nisu ispunjavali pozadinu, nisu slikali u plohama, nego u linijama, a samo ispunjavanje ploha su započeli pred kraj sata, što je rezultiralo sa manje uspješnim radovima.

Krajem sata, učenici su postavili radove na pod te se provela analiza i vrednovanje. Prije analize, učenici su ponovili koji je bio njihov zadatak, te kojim su se ključnim pojmovima bavili. Analitički su promatrali radove, te su uspješno iščitali dominantne boje; Zatim je bilo postavljeno pitanje „Kakav dojam radovi ostavljaju na vas?“ , na što su učenici imali različite odgovore, čime se potvrdio pojam asocijativnosti koji su obradili na početku sata.

Na kraju sata, učenicima je podijeljena anketa koja se sastoji od sljedećih pitanja: 1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja (1-10), 2. Naučio sam nešto novo o drugoj osobi (1-10), 3. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon dobivenih rezultata. (1-10), 4. Kako si prikazao/la portret u temperi? Opiši koje boje si koristio/la u prikazivanju osobina, kakve boje prevladavaju? Prva tri pitanja su ista kao i na prethodnome satu kako bi se mogli usporediti odgovori, a zadnje pitanje je prilagođeno. Učenici su imali različite pristupe anketi, što se može vidjeti na sljedećim primjerima: (staviti primjere ispunjenih anketa). Anketama se ispituje koliko se učenici međusobno poznaju, odnosno koliko se njihov odnos i stav prema paru promijenio od prethodnog sata.

3.5.3. Opis tijeka trećeg akcijskog koraka/nastavnog blok - sata

Sat je započeo kratkim ponavljanjem prethodnoga. Učenici su se prisjetili i ukratko opisali tijekom prethodnog sata. Ponovili su koja su pitanja bila postavljena te koji je bio zadatak. Nakon kratkog uvodnog ponavljanja, učenici su dobili nove listiće s pitanjima. Na listiću se nalazilo osam pitanja uz dva prazna umjesto devetog i desetog. Na ta dva mjesta, učenici su trebali izmisliti svoja pitanja te ih individualno dopisati. Pitanja su: 1. Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?, 2. Što volim raditi u slobodno vrijeme?, 3. Kako se tada osjećam? (Nadovezuje se uz prethodno pitanje), 4. Boravak u školi (1-10), 5. Volim izlaziti van sa prijateljima (1-10), 6. Da možeš raditi bilo što cijeli dan, što bi radio/la?, 7. Što te čini ponosnim/om?, 8. Što te inspirira? (9. i 10. su individualno osmislili, kao što je navedeno) Nakon što su smislili i dopisali posljednja dva pitanja, krenuli su odgovarati na pitanja, te su ponovno zamijenili papire po istome principu kao što su radili i prethodna dva puta.

Nakon što su odgovorili na pitanja, stavili su papire sa strane i saslušali daljnje upute. U sljedećem zadatku trebali su iz pernice izvaditi šest predmeta te su ih posložili na različite načine na klupi. Svatko je drugačije posložio predmete, na primjer, neki su predmete stavili jedne pored drugih, a neki su ih stavili jedne preko drugih. Iz te vježbe su zaključili da su predmete iz svojih pernica postavili u

njihove međuodnose. Učenicima je postavljeno pitanje „Što čini raspored elemenata i odnos dijelova likovnih elemenata u djelu?“, došli do zaključka da se radi o kompoziciji, što je bio jedan od ključnih pojmova odnosno ključno važno za likovni zadatak koji će slijediti.

Na power point prezentaciji je prikazan likovni primjer, romanička iluminacija iz 10. stoljeća. Postavljeno je pitanje „Što vidimo na prikazanom likovnom primjeru?“ Učenici su promotrili likovni primjer i rekli da vidimo ljude i građevine u pozadini. Sljedeće su trebali odrediti kompoziciju prikazanog primjera, na što su učenici davali proizvoljne odgovore. Neki su tvrdili da se radi o vertikalnoj, a neki su tvrdili da je horizontalna. Kako bi lakše zaključili o kojoj se kompoziciji radi, postavljeno im je potpitanje „Kada bi smo povlačili liniju kroz prikazane likove i građevine u pozadini, kakve bi bile linije?“, na što su učenici odgovorili da bi linije bile vertikalne, te su po tome zaključili da se radi o vertikalnoj kompoziciji. Na Power pointu je prikazan sljedeći likovni primjer- „Posljednja večera“, autora Leonarda da Vincija. Učenici su odmah prepoznali da se radi o Posljednjoj večeri. Ponovno je postavljeno pitanje o kompoziciji, na što su odgovorili da se radi o horizontalnoj kompoziciji jer je na djelu naglašena horizontala. Posljednji likovni primjer je „Ples“ autora Henria Matissea. Učenici su opisali likovni primjer, naveli su da vide ljude koji se drže za ruke i plešu u krug, po čemu su zaključili da se radi o kružnoj kompoziciji. Nakon analize likovnih primjera, postavljeno je pitanje „Po čemu se razlikuje dojam koji ostavljaju likovi na kružnoj kompoziciji u odnosu na likove na horizontalnoj i vertikalnoj kompoziciji?“ na što su odgovorili da su ljudi na kružnoj kompoziciji u pokretu, odnosno da je dinamičan odnos, na horizontalnoj nije dinamično nego je više mirno (statično), a na vertikalnoj je također statično ali su određeni likovi naglašeni na način na koji su postavljeni, više prema gore (hijerarhija). Iz navedenih odgovora je zaključeno da svaka kompozicija ima neko drugo značenje, odnosno način gradnje kompozicije govori kakvi su odnosi među elementima. Ovaj zadatak bio je potreban jer su u likovnom zadatku učenici prikazivali unutarnji svijet svog prijatelja na način da njegove osobine i karakteristike postavljaju u međuodnose u koristeći odgovarajuću kompoziciju.

Nakon analize likovnih primjera i zaključene teze, učenicima je najavljen zadatak, a to je da na temelju odgovora naslikaju unutarnji svijet svoga prijatelja. Odabrali su karakteristike koje najbolje opisuju prijatelja iz klupe, one koje ga čine posebnim te su ih rasporedili u različite međuodnose i time se dobila kompozicija koja najbolje prikazuje međuodnos tih osobina. Atmosfera u razredu je bila dinamična, te su učenici imali potrebu komentirati za vrijeme rada. Komentirali su kako bi prikazali neke dojmove, koje boje bi koristili za određene karakteristike i na koji način bi te elemente postavili u kompoziciji. Učenici su na različite načine prikazivali karakteristike i osobine. Neki su imali apstraktni pristup te su površinu papira ispunili različitim bojama koje su povezali sa osobinama

i na to nadodavali druge prikaze, dok su drugi imali više figurativni pristup te su prikazivali ono što njihov par voli, na primjer ako voli igrati nogomet, naslikali su nogometnu loptu ili nogometni teren.

Pred kraj sata, najavljena je analiza i vrednovanje; Nakon što su završili svoje radove, postavili su ih na pod te su se okupili oko njih. Ponovili su ključne pojmove koji su bili obrađeni te su ponovili koji je bio zadatak. Razvrstali su radove po vrstama kompozicija koje su koristili i time su utvrdili gradivo. Proizvoljnim odgovorima su opisali na koje načine su stavljali elemente u kompoziciju.

Na kraju sata dobili su svoje posljednje ankete koje su ispunili. Anketa se sastojala od sljedećih pitanja: 1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja i realizacije zadatka (1-10), 2. Što si otkrio/la o svome prijatelju/ici?, 3. Dijelite li ti i tvoj/a prijatelj/ica neke zajedničke osobine ili karakteristike? Koje?, 4. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon realiziranog zadatka. (1-10), 5. Opiši raspored i odnos elemenata na svome radu., 6. Koji od tri dijela istraživanja vam je bio najzanimljiviji? Opiši po čemu., 7. Na kojem satu sam otkrio najviše o svom prijatelju? Opiši. Učenici su imali različite pristupe rješavanja ankete.

4. Analiza rezultata istraživanja

4.1. Analiza motivacijskog i evaluacijskog listića

Na prvome blok satu, kod ispunjavanja motivacijskog listića, učenici su davali različite odgovore. Na primjer, na pitanje „Kad bih se mogao/mogla baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?“, neki od odgovora su bili pomagati drugima u svijetu, policijska detektivka, pilot, nogometaš i drugi, iz čega možemo zaključiti da već u 7. razredu imaju određene interese i određenu viziju sebe i svoje karijere u budućnosti. Na pitanje „Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?“ učenici su davali odgovore poput crtanja, pjevanja, sviranja gitare, da mogu biti bolji u sportovima, dok su pojedini to pitanje interpretirali u smislu koje nadljudske sposobnosti bi htjeli imati te su davali odgovore poput nevidljivosti ili teleportiranja. Na pitanja „Što volim raditi u slobodno vrijeme?“ i „Kako se tada osjećam?“ su najčešći odgovori bili igranje igrice ili biti na mobitelu i tada se osjećaju dobro, najbolje, dok su pojedini davali odgovore poput igranja nogometa, izlaziti sa prijateljima, sviranje klavira, crtanje i slično te su naveli da se tada osjećaju dobro i opušteno, te da ih veseli. Iz ovih odgovora se može izvući koliko su djeca osnovnoškolske dobi previše izložena mobitelima, društvenim mrežama i općenito modernoj tehnologiji što im daje netočan prikaz stvarnosti, to jest odvlači ih od stvarnog svijeta, umjesto da više vremena provode vani sa prijateljima što može beneficirati njihovom

socijalnom aspektu života ili da se bave drugim aktivnostima koje imaju pozitivan učinak na njihove motoričke sposobnosti, mentalno zdravlje i općeniti razvoj.

Kod ispunjavanja evaluacijskog listića, učenici su imali različite pristupe, što se može vidjeti na brojčanim skalama prvih triju točaka, koje glase: „Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja“, „Naučio sam nešto novo o drugoj osobi“, „Osjećam se bliže sa tom osobom nakon dobivenih rezultata“. Na brojčanim skalama su se nalazili brojevi od 1 do 10, gdje broj 1 označava da se uopće ne slažu sa tvrdnjom, a broj 10 označava da se u potpunosti slažu sa tvrdnjom. Svaki učenik je na temelju svog iskustva zaokružio broj. Posljednje pitanje je glasilo „Kako si prikazao/la portret u tušu, kakve linije prevladavaju?“ na što su učenici davali kratke i polovične odgovore, ni jedan od učenika nije opisao na koji način su prikazali portret, nego su samo odgovorili na drugi dio pitanja i naveli linije koje prevladavaju.

Na drugom blok satu, kao što je već navedeno, neka od pitanja sa prvog motivacijskog listića su se ponavljala, a to su: „Kad bih se mogao/mogla baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?“, „Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?“, „Da osvojim dobitak na lutriji, na što bih potrošio/la osvojeni novac?“, „Da mogu odabrati bilo koju životinju za kućnog ljubimca, koja bi to životinja bila?“, „Što volim raditi u slobodno vrijeme?“, „Kako se tada osjećam?“. Također su nadodana četiri nova pitanja, od kojih su dva brojčane skale od broja 1 do broja 10, a zadnja dva su prazna i time se učenicima pružila mogućnost postavljanja pitanja svom paru. Na pitanje „Kad bih se mogao/mogla baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?“, neki od učenika su davali iste odgovore kao i na prethodnom satu iz čega se moglo zaključiti da nisu promijenili pristup, a neki su pisali i druge odgovore, kao na primjer veterinar, cirkusant, vozač formule, vojnik i drugi, a mali broj učenika je pisalo i ne odgovarajuće odgovore ili su ostavili prazno. Na ostala pitanja je veći broj učenika dalo isti odgovor kao i na prethodnom satu. Sedma točka je brojčana skala koja se odnosila na boravak u školi. Učenici su zaokružili jedan broj na skali u skladu koliko se slažu sa tvrdnjom. Broj 1 je označavao da im se uopće ne sviđa boravak u školi, dok je broj 10 označavao da im se jako sviđa boravak u školi. Osmero učenika je zaokružilo broj 1 čime su iskazali nezadovoljstvo sa boravkom u školi, dvoje učenika je zaokružilo broj 2, jedan učenik je zaokružilo broj 3, jedan je zaokružilo broj 4, četvero učenika je zaokružilo broj 5 i četvero učenika je zaokružilo broj 7. Iz te skale smo mogli zaključiti da više od 10 učenika ne voli boravak u školi, dok je manje od 10 učenika izrazilo zadovoljstvo sa boravkom u školi. Na tvrdnju koja se odnosi na izlazak sa prijateljima, jedan učenik je zaokružilo broj 1, dvoje je zaokružilo broj 7, jedan učenik je zaokružilo broj 8, troje je zaokružilo broj 9 i trinestero učenika je zaokružilo broj 10. Na zadnje dvije točke, učenici su imali različite

pristupe i postavljali su različita pitanja, na primjer „Koje ti je nadraže jelo?“, „Voliš li sat razrednog odjela?“, „Koji ti je najdraži predmet u školi?“ , kroz pružanje mogućnosti da učenici osmišljavaju pitanja, su se mogla dobiti dublja pitanja i dublji odgovori.

Evaluacijski listić se sastojao od istih pitanja kao i sa prvog blok sata od kojih je zadnje pitanje prilagođeno tehnici kojom su se koristili na drugom blok - satu. Učenici su imali isti pristup kao i na prethodnom satu. Velik broj učenika je na brojčanim skalama zaokružio isto kao i prije, što znači da se nije ostvario određeni pomak u odnosu između parova. Posljednje pitanje na evaluacijskom listiću je glasilo „Kako si prikazao/la portret u temperi? Opiši koje boje si koristio/la u prikazivanju osobina, kakve boje prevladavaju?“ na što su učenici pisali kratke i polovične odgovore koji su se sastojali od navedenih boja koje su koristili, ali pritom nisu opisali na koji način su prikazali portret.

Motivacijski listić na trećem satu se sastojao od pitanja koja su se pojavila na prvom („Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?“, „Što volim raditi u slobodno vrijeme?“, „Kako se tada osjećam? (Nadovezuje se uz prethodno pitanje)“ i drugom blok - satu (brojčane skale- „Boravak u školi“, „Volim izlaziti van sa prijateljima“) uz tri novo nadodana pitanja, a to su: „Da možeš raditi bilo što cijeli dan, što bi radio/la?“, „Što te čini ponosnim/om?“, „Što te inspirira?“ i dva pitanja koja su učenici sami osmislili. Na prva dva pitanja su dali odgovore koje su pisali i na prethodnim satovima. Na brojčanoj skali vezanoj uz boravak u školi, većina odgovora je bila broj 1, dok su pojedini stavljali i više, dok su na brojčanoj skali za druženje sa prijateljima najčešće zaokruživali brojeve 9 i 10. Na pitanje „Što te čini ponosnim/om?“, neki od odgovora su bili roditelji, vlastito znanje (u školi), također su navodili da su ponosni na sebe, a na pitanje „Što te inspirira?“ su davali odgovore poput: prijateljstvo, roditelji, idoli. Zadnje dvije točke gdje su sami postavljali pitanja, neki učenici su pisali ista pitanja kao i na prethodnom satu (na primjer, najdraža hrana), a neki su postavljali nova pitanja, na primjer „koju srednju školu želiš upisati?“, „Kako si bio jučer?“, „Koja ti je omiljena boja?“, „Koju supermoć bi htio imati?“

Evaluacijski listić se sastojao od pitanja vezanih za cjelokupno istraživanje, a ona su: „Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja i realizacije zadatka. 1 – 10“, „Što si otkrio/la o svome prijatelju/ici?“, „Dijelite li ti i tvoj/a prijatelj/ica neke zajedničke osobine ili karakteristike? Koje?“, „Osjećam se bliže sa tom osobom nakon realiziranog zadatka. 1 – 10“, „Opiši raspored i odnos elemenata na svome radu.“, „Koji od tri dijela istraživanja vam je bio najzanimljiviji? Opiši po čemu.“, „Na kojem satu sam otkrio najviše o svom prijatelju? Opiši.“. Učenici su imali različita iskustva i te su u anketama iznijeli svoja mišljenja. Na brojčanim skalama veći broj učenika je zaokružilo broj 1 iz čega se zaključilo da se njihov odnos sa prijateljem nije promijenio od početka istraživanja, a kod nekih pojedinaca se vidi pomak te se iz toga zaključilo da je bila prisutna neka

promjena. Također je bilo različitih odgovora na pitanja „Koji vam je od triju dijelova istraživanja bio najzanimljiviji? Opiši po čemu.“ I „Na kojem satu sam otkrio najviše o svom prijatelju? Opiši.“ Na kojima su se pojedinci izjasnili kako im je treći blok - sat istraživanja bio najzanimljiviji jer nisu slikali portret, nego unutarnji svijet svog prijatelja i smatrali su kako su na trećem blok satu dobili zanimljivije odgovore na pitanja koja su postavili te su najviše saznali o svom prijatelju. Nekima je prvi sat bio najzanimljiviji jer su dobili najiskrenije odgovore te im je više odgovarala tehnika tuša i smatrali su da su bolje izvršili zadatak u toj tehnici. Pojedincima se svidio i drugi blok - sat jer im se dopao zadatak slikanja portreta temperom i kada su dobili mogućnost da sami osmisle pitanja za svog prijatelja. Na drugom blok satu se također vidio najveći pomak pri ispunjanju listića i izvedbi zadatka.

4.2. Analiza likovnih radova učenika

4.2.1. Komuniciranje doživljaja putem portreta- tuš

Na prvom blok - satu istraživanja, učenici su na temelju odgovora sa motivacijskog listića trebali nacrtati portret osobe sa kojom su bili upareni. Kombinacijom različitih vrsta linija su trebali prikazati karakteristike prijatelja na način da su odabrali dominantnu vrstu linije koja je sugerirala dominantnu karakteristiku. Na sljedećim primjerima (primjeri 1-5) prikazani su uspješno izvedeni portreti, na kojima je prisutna dominacija određene vrste linije i kombinacija drugih linija. Na primjerima 1 i 2 se jasno mogu uočiti dominantne linije, prikazane emocije i karakteristike. Na primjeru 1 su korištene različite vrste linija što stvara dinamičan dojam, a debljim linijama je istaknut portret. Učenici su posegnuli za prikazivanjem predmeta koji su bliski osobi sa kojom su bili u paru te su pomoću tih predmeta prikazali što njihov prijatelj/ica voli raditi u slobodno vrijeme Na primjeru 1 je istaknut joystick u ruci jer ta osoba u slobodno vrijeme voli igrati igrice. Na Primjeru 2 također su prisutne različite vrste linija. Neki dijelovi portreta su istaknuti debljim linijama (kosa, nos, oči, osmijeh). Isto kao i na prethodnom primjeru, na primjeru 2 je također prikazan predmet. Prikazana osoba u ruci drži mobitel što sugerira na to da prikazana osoba u slobodno vrijeme često koristi mobitel. Prikazivanje predmeta može se povezati s istraživanjima Alice Bajardi, koja se koristila metaforičkim pristupom temi portreta te navela kako su učenici donosili predmete koji su im reprezentativni i koji imaju određeno značenje.⁸

⁸ Alice Bajardi, , *Identity by the object: An educational project using portrait and self-portrait to build identity, Introduction*, str. 3 (75)

Primjer 1

Primjer 2

Primjer 3

Primjer 4

Primjer 5

4.2.2. Komuniciranje doživljaja putem portreta- tempera

Na drugom blok - satu učenici su naslikali portret osobe s kojom su upareni na način da odabrane dominantne osobine ili karakteristike, koje su povezali s određenim bojama prikazu na portretu. Radili u tehnici tempere jer ona dopušta ulazak u detalje i slikanje u slojevima za razliku od tuša koji je fluidna i transparentna tehnika. Na sljedećim primjerima možemo vidjeti portrete gdje je istaknuta dominacija boja koje su učenici povezali sa osobinama svog para. Na primjeru 9, učenica je prikazala svoju prijateljicu u različitim bojama. Pojmove koje je izdvojila za prijateljicu su: dobra, sretna i lijepa, te ih je povezala sa ljubičastom, žutom i crvenom bojom. Kao najdominantniju je izdvojila žutu boju. Učenici su također postavili pitanje mogu li koristiti druge boje za boju kože, kose i očiju, što je svakako bilo dozvoljeno. Na primjeru 10, učenica je za svog para izdvojila da je sramežljiv, snalažljiv i marljiv i te je karakteristike povezala sa narančastom, plavom i žutom bojom. Te tri boje je najviše istaknula na portretu. Za primjer 11, učenica je za svog prijatelja izdvojila da je uporan, povjerljiv i pametan, a boje koje je dodijelila tim osobinama su plava, zelena i crvena.

Primjer 9

Primjer 10

Primjer 11

Primjer 12

Sljedeći primjeri (primjeri 13, 14, 15) prikazuju manje uspješne radove jer učenici nisu dobro primijenili tehniku tempere i nisu dobro postavili pitanja ili odgovore povezali sa načinom korištenja likovnog jezika te su posegnuli za korištenjem šablonskih prikaza i tekstova (primjer 15),

Primjer 13

Primjer 14

Primjer 15

4.2.3. Prikaz unutarnjeg svijeta- vrste kompozicija

Na trećem blok - satu, učenici su tehnikom tempere naslikali prikaz unutarnjeg svijeta svog prijatelja. Ovo temi portreta prilazi na drukčiji način, koristi simbolički prikaz osobine i karakteristike koje njihovog prijatelja čine posebnim. Učenici su odabrali određene karakteristike, odnosno prikaze

karaktera i osobina te su ih rasporedili po formatu i time dobili kompozicije. Učenici su ponovno posezali za prikazivanjem predmeta koje vežu uz osobu s kojom su u paru te su u kompoziciju svrstali i te predmete. Na provedem zadatku se ponovno javlja poveznica s, već navedenim, istraživanjem Alice Bajardi. Prikazivanje predmeta i motiva tako su izdvojeni na primjerima 16 i 17. Na primjeru 16, učenica je prikazala svog para na otvorenom terenu jer osoba sa kojom je bila uparena u slobodno vrijeme voli biti vani u prirodi koji je ispunjen sa žutim, rozim i plavim bojama koje je povezala sa karakteristikama. Za svoje rješenje odabrala je vertikalnu kompoziciju. Na primjeru 17, učenik je odabrao kružnu kompoziciju te je na taj način motive postavio u format. Na primjeru 18 učenik je prikazao unutarnji svijet svog prijatelja tako što je u kompoziciju posložio predmete koji su njegovom prijatelju bliski. Na radu su prisutni motivi poput igraće konzole jer voli igrati igrice, također je naslikao loptu i gol jer njegov prijatelj trenira nogomet. Takav način portretiranja pomoću prikazivanja fizičkih objekata doprinosi osjećaju privrženosti, navika i veza koje su važne za razvoj identiteta.⁹

Učenici su odabrane motive postavljali u kompozicije na različite načine. Odabrali su jednu od triju vrsta kompozicija koje su obrađene na satu (vertikalna, horizontalna i kružna kompozicija) te su odabirom i smještajem motiva iste stavili u određene međuodnose.

Primjer 16

Primjer 17

⁹ Alice Bajardi, *Introduction, Identity by the object: an educational project using portrait and self-portrait to build identities*, 2012., str. 2 (73)

Primjer 18

Neki učenici neispravno su primijenili tehniku tempere i koristili su šablonske prikaze poput note ili srca (kao što je prikazano na primjeru 19) što je rezultiralo manje uspješnim radovima. Kod primjera 19 javlja se kružna kompozicija, a na primjerima 21, 21 i 22 vertikalna kompozicija.

Primjer 19

Primjer 20

Primjer 21

Primjer 22

4.3. Rasprava

Cilj istraživanja bio je ispitati koliko učenici sedmog razreda poznaju svoje prijatelje iz razreda i kako grade odnose. Kao što je već navedeno, portret je tema u likovnoj umjetnosti koja prikazuje glavu, odnosno lice pojedinca sa naglaskom na fizičke i psihološke karakteristike. Portret u ovome istraživanju bio je sredstvo koje se koristilo za izvršavanje zadatka, kako bi učenici prenijeli svoja opažanja na likovni rad. Na kraju ovog istraživanja, sa svim prikupljenim podacima (listići, ankete, likovni radovi) može se zaključiti da su učenici najbolje rezultate dali na drugom blok - satu i da se većina mogla bolje izraziti tehnikom tempere nego tehnikom tuša. Prema usporedbi motivacijskog i evaluacijskog listića sa prvog i drugog blok - sata vidio najveći pomak. Na prvome blok - satu, učenici su dobili pitanja na koja su odgovorili te su ih zamijenili sa parom u klupi. Ta pitanja su im pomogla pri izvršavanju likovnog zadatka. Na drugom blok satu, učenici su ponovno dobili pitanja ali su također dobili mogućnost sami postaviti pitanje svom prijatelju jer su znali da će opet dobiti pitanja i da će na temelju odgovora slikati portret (isti princip kao i prethodni blok - sat). Mogućnost samostalnog postavljanja pitanja svom paru omogućilo je ostvarivanje dubljih rezultata. Pitanje koje je jedan učenik postavio svojem paru je glasilo „Što misliš o meni?“, na što je drugi učenik odgovorio „Mislim da si super, pametan, povjerljiv, uporan.“ Iz ovog primjera se jasno vidi taj pomak prema dubljim odgovorima i time učenik dobiva uvid u njihov odnos i kako ga percipira drugi učenik te kakav stav ima prema njihovom prijateljstvu i prema njemu kao osobi. Drugi učenik je pitao svog para sa kojom ocjenom bi ga ocijenio, na što je njegov prijatelj odgovorio sa ocjenom 11, što je još jedan primjer direktnijeg pitanja koje se odnosi na njihov odnos i prijateljstvo te koliko se međusobno poznaju. Kao što je već navedeno u tekstu i što se može vidjeti iz određenih primjera, učenici su u vrijeme izvršavanja zadatka promišljali kako prikazati određene karakteristike, te su posegnuli za prikazivanjem predmeta koji su specifični za osobu sa kojom su bili u paru, primjerice rad učenice sa prvog blok - sata u kojem je na portretu prikazala prijatelja sa igračom konzolom u ruci koju je istaknula debljim linijama (Primjer 1). Kod usporedbe drugog i trećeg blok sata, nije utvrđen pomak kod dobivenih rezultata jer je većina učenika izrazilo kako su najviše novih stvari saznali na drugome blok - satu.

5. ZAKLJUČAK

Iz provedenog istraživanja može se zaključiti kako se portretom može saznati nešto novo o osobi. S obzirom na to da na portretu, kao temi u likovnoj umjetnosti, često budu istaknute i fizičke i psihološke karakteristike. Na isti način su učenici prikazivali svoja zapažanja, odnosno karakteristike koje su uočili kod svog para i tako saznali nešto novo o svom prijatelju, ali i o sebi samima. Učenici su odgovarali na pitanja koja su bila više vezana uz njihovu osobnost i karakter, pošto smo svi različiti, bilo je očekivano kako će svatko dati drukčiji odgovor i da će svatko imati drukčiji pristup pri ispunjavanju listića i izvedbi zadatka. Kao što je već navedeno, najveći pomak vidljiv je između prvog i drugog blok - sata. Neki učenici davali su približno iste odgovore na anketama kao i na prethodnom satu, ali su se promjene pokazale na drugim pitanjima i pri samoj izvedbi likovnog zadatka. Ispostavilo se da su na drugome blok - satu najviše novog saznali o svome prijatelju što možda na prvom i trećem satu nisu saznali ili uspjeli izvući. Time se istraživanje učinilo učinkovitim i uspješno je potaknulo učenike propitivati odnos s kolegama u školi, također su svojim radovima saznali nešto novo o sebi. Tako je istraživanje ostvarilo svoj cilj - potaknulo je stvaranje boljih odnosa među učenicima portretom što pozitivno utječe na njihov socijalni aspekt.

6. LITERATURA

1. Alice Bajardi: *Identity by the object: An educational project using portrait and self-portrait to build identity*
2. Dunja Pivac, Maja Zemunik: *The Self-Portrait as a Means of Self-Investigation, Self-Projection and Identification among Primary School Population in Croatia*
3. *Kurikulum međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj za osnovne i srednje škole*
4. Hrvatska enciklopedija, *Portret* <https://www.enciklopedija.hr/clanak/portret>
5. *Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole i Likovna umjetnost za gimnazije*, 2019.
6. Viz kultura, *Prije selfija bijaše autoportret* <https://vizkultura.hr/prije-selfija-bijase-autoportret/>

7. PRILOZI

7.1 Priprema za 1. nastavni bloksat

Ime i prezime studenta: Ivan Čunović

Škola: OŠ Trnsko

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./2023.

Dan izvedbe: 24. travnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Komuniciranje doživljaja putem portreta

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: objasniti učenicima kako dominacija različitih vrsta linija oblikuje umjetničko djelo te kako njima izraziti svoj dojam o drugom osobi.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- objasniti dominaciju i asocijativnost određene vrste linije
- primijeniti dominaciju i asocijativnost linija u radu
- vizualno prikazati dojmove o prijatelju likovnim radom.

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1. Šire istraživanje 8 min.</p> <p>2. Fokusrano istraživanje 7 min.</p> <p>3. Ponavljanje 2 min.</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 35 min</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 15 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi - 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <p>osr B.3.1.</p> <p>Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>Pokazuje razumijevanje za osjećaje i potrebe drugih, razvija empatiju.</p> <p>Zalaže se za svoja i tuđa prava bez ugrožavanja drugih</p> <p>osr B.3.2.</p> <p>Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima</p>
Ključni pojmovi:	Dominacija, asocijativnost, portret
Likovni elementi:	Linija
Elementi gradnje likovne sintakse:	Dominacija
Likovni motiv:	Portret - osobine prijatelja
Likovni problem:	dominacijom odabrane vrste linija oblikovati cjelinu
Likovno tehnička sredstva:	Tuš, pero
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Vincent van Gogh, <i>Street in Sainte Maries de la Mer</i>, 1888.</p> <p>Vincent van Gogh, <i>The Rock of Montmajour with Pine Trees</i>, 1888.</p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualni</p> <p>psihološki oblik rada: po promatranju i imaginaciji</p>
Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	razgovor, brainstorming, rezimiranje i bilježenje, vrednovanje, traženje sličnosti i razlika
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Powerpoint prezentacija
Korelacija:	<p>Hrvatski jezik (književnost)</p> <p>OŠ HJ B.7.4.</p> <p>Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.</p>

Literatura:	a) Za učenike (<i>udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja</i>): 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, <i>Opažam, oblikujem 7</i> , Udžbenik iz likovne kulture za 7. razred osnovne škole
	b) Za nastavnika (<i>stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka</i>) Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole 2019.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

32

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>10 min</p> <p>1.1. Priprema</p> <p>1 min</p> <p>Uvod u problematiku, motivacija</p>	<p><i>Predstavljanje učenicima</i></p> <p>Dobar dan svima, ja sam Ivan Čunović i danas ću vam održati sat Likovne kulture.</p> <p><i>Student uvodi učenike u sat</i></p> <p>Danas ćemo provesti jedno istraživanje koje će nam dokazati koliko poznajemo sebe i druge, prije i nakon istraživanja.</p>	<p><i>Učenici pozdravljaju studenta, pripremaju se za sat</i></p> <p><i>Prate izlaganje studenta.</i></p>	<p>Frontalni rad</p>	<p>razgovor</p>	

<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)</p> <p>7-10 min</p>	<p><i>Student pokreće komunikaciju</i></p> <p><i>Student postavlja pitanje, potiče učenike na razmišljanje.</i></p> <p>Razmislite, što svakog pojedinca čini posebnim, po čemu se ljudi razlikuju jedni od drugih, a da nisu neke fizičke karakteristike?</p> <p>Odlično, dali ste različite odgovore.</p> <p><i>Student uvodi učenike u sljedeći zadatak</i></p> <p>Sada ćete se podijeliti u parove i dobit ćete list sa pitanjima. Svatko će za sebe odgovoriti na pitanja</p> <p>Papire sa odgovorima čuvajte jer će vam biti potrebni za današnji zadatak.</p>	<p><i>Učenici promišljaju o pitanju, donose zaključke.</i></p> <p><i>Javlja se učenik i odgovara na pitanja.</i></p> <p><i>Karakter, način razmišljanja, pogled na svijet, itd.</i></p> <p><i>Učenici prate izlaganje studenta, dijele se u parove i odgovaraju na pitanja.</i></p>	<p>- individualni rad</p> <p>- frontalni rad</p>	<p>- razgovor, performativna komunikacija</p> <p>- rezmiranje i bilježenje</p>	
--	---	--	--	--	--

<p><u>2. FOKUSIRANO Iстраживање</u></p> <p>2.1.....</p> <p>(povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<p><i>Student pokreće powerpoint prezentaciju, povezuje uvodni zadatak sa gradivom.</i></p> <p>Bavili smo se vašim osobinama, a sada ćemo pogledati osobine crteža.</p> <p>Sada ću vam na powerpoint prezentaciji pokazati dvije reprodukcije i proći ćemo kratak zadatak.</p>	<p><i>Učenici prate izlaganje studenta; pripremju se za rješavanje zadatka.</i></p>	<p>Frontalni rad</p>		<p>Powerpoint prezentacija</p>
---	--	---	----------------------	--	--------------------------------

<p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p> <p>5-10 min</p>	<p><i>Student prikazuje likovne primjere na powerpoint prezentaciji i postavlja pitanja učenicima</i></p> <p>Na prezentaciji vidite dvije reprodukcije i izdvojeno je nekoliko linija. Može li netko izaći pred ploču i pokazati kojem likovnom primjeru pripada prva linija?</p> <p>Odlično, tko će doći pokazati gdje pripada druga linija?</p> <p>Odlično, tko će doći pokazati gdje pripada treća linija?</p> <p>Odlično, tko će doći pokazati gdje pripada četvrta linija?</p> <p>Kako ste prepoznali gdje koji detalj pripada?</p> <p>Možete nabrojati koje su to vrste linija?</p> <p>Kakva je atmosfera na ova dva primjera i čime je ona postignuta? Kakav dojam ostavlja na vas?</p>	<p><i>Učenici promatraju prikazani likovni primjer, promišljaju i odgovaraju na pitanja</i></p> <p><i>Učenici se prisjećaju vrsta linija koje poznaju.</i></p> <p><i>Javlja se učenik, dolazi pred ploču i povezuje prvu izdvojenu liniju pripadajućem djelu.</i></p> <p><i>Javlja se učenik, dolazi pred ploču i povezuje prvu izdvojenu liniju pripadajućem djelu.</i></p> <p><i>Javlja se učenik, dolazi pred ploču i povezuje prvu izdvojenu liniju pripadajućem djelu.</i></p> <p><i>Javlja se učenik, dolazi pred ploču i povezuje prvu izdvojenu liniju pripadajućem djelu.</i></p> <p><i>Učenici daju proizvoljne odgovore, nabrajaju vrste linija.</i></p>	<p>Frontalni rad</p> <p>Rad u skupini</p> <p>Individualni rad</p>	<p>Razgovor</p> <p>Vizualno istraživanje</p>	<p>Powerpoint prezentacija</p> <p>Ploča</p>
---	--	---	---	--	---

	<p>Tako je, znači atmosfera na ova dva primjera je postignuta kombinacijom različitih vrsta linija. Svatko od vas je drugačije opisao doživljaj jer je svatko od vas povezoao ove linije sa nečime sa čime se već susreo u životu, nešto na što su vas te linije podsjetile. To se naziva asocijativnost.</p> <p>Koje vrste linija najviše prevladavaju na lijevom primjeru, a koje na desnom?</p> <p>Kada određeni element prevladava u djelu, to nazivamo dominacija. U ovome slučaju dominiraju određene vrste linija.</p>	<p><i>Učenici daju proizvoljne odgovore,</i> Atmosfera je postignuta različitim linijama.</p> <p><i>Učenici daju proizvoljne odgovore.</i></p>			
--	---	--	--	--	--

<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p> <p>1 min</p>	<p><i>Student najavljuje i objašnjava zadatak.</i></p> <p>Sada prelazimo na današnji zadatak. Zamijenite papire sa odgovorima sa osobom s kojom ste u paru. Vaš zadatak je da, u tehnicu tuša, na temelju odgovora nacrtate portret osobe s kojom ste upareni. Prisjetite se rada u tehnicu tuša.</p> <p>Kombinacijom različitih vrsta linija trebate prikazati karakteristike vašeg prijatelja koje dobivate iz odgovora. Odredite koja vrsta će dominirati kako bi naglasili karakteristiku koja je dominantna.</p>	<p><i>Prisjećaju se rada u tehnicu tuša</i></p> <p><i>Učenici se pripremaju za realizaciju rada.</i></p> <p><i>Promišljaju koje karakteristike će istaknuti.</i></p> <p><i>Odabiru linije koje će biti dominantne.</i></p>	<p>Frontalni rad</p> <p>- individualni rad</p>		<p>Radni listić/ listić sa pitanjima</p> <p>Tuš, voda, pero/drvce, papir</p>
<p><u>3. PONAVLJANJE</u></p> <p>2 min</p>	<p><i>Student provodi ponavljanje sa učenicima</i></p> <p>Koje smo pojmove danas naučili i može li ih netko objasniti?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i ponavljaju pojmove</i></p> <p>Dominacija i asocijativnost linije</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	

	<p>Tako je, može li još netko ponoviti koji je vaš današnji zadatak?</p> <p>Tako je, možete krenuti</p>	<p>Dominacija linije je kada određena vrsta linije prevladava u radu.</p> <p>Asocijativnost linije su linije koje nas podsjećaju/ asociiraju na nešto sa čime smo se susreli, svatko ima drugačije asocijacije.</p> <p><i>Učenik ponavlja zadatak</i></p> <p>Pomoću tuša trebamo nacrtati portret osobe sa kojom smo u paru. Portret crtamo na temelju odgovora na pitanja. Rad treba sadržavati asocijativnost, dominaciju linije i kombinaciju različitih vrsta linija.</p>			
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>30-35 min</p>	<p><i>Student obilazi učenike, prati njihov proces rada</i></p>	<p><i>Učenici samostalno izvode zadatak, primijenjuju različite vrste linija u realizaciji rada.</i></p> <p><i>Povezuju linije s karakteristikama učenika; odabiru dominantnu vrsta linije.</i></p>	<p>- Individualni rad</p>		<p>Tuš, voda, kistovi, papir</p>

<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>5- 10 min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p><i>Student najavljuje vrednovanje</i></p> <p>Postavite radove na pod, jedan do drugog i možemo se zajedno okupiti oko radova</p>	<p><i>Učenici završavaju rad, predaju radove.</i></p> <p><i>Okupljaju se oko radova.</i></p>	- Individualni rad	- razgovor	
<p>5.2. Ponavljanje</p> <p>1 min</p>	<p><i>Student postavlja pitanja učenicima, uvodi ponavljanje</i></p> <p>Koje smo pojmove danas radili i možete li ih objasniti?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i ponavljaju pojmove</i></p> <p>Dominacija i asocijativnost linije</p>	- rad u skupini	- razgovor	

	<p>Tako je, a koji je bio vaš današnji zadatak?</p> <p>Točno.</p>	<p>Dominacija linije je kada određena vrsta linije prevladava u radu.</p> <p>Asocijativnost linije su linije koje nas podsjećaju/ asociraju na nešto sa čime smo se susreli, svatko ima drugačije asocijacije.</p> <p><i>Učenik ponavlja zadatak</i></p> <p>Pomoću tuša smo trebali nacrtati portret osobe sa kojom smo u paru. Portret smo crtali na temelju odgovora na pitanja. Rad je trebao sadržavati asocijativnost, dominaciju linije i različite vrste linija.</p>			
<p>5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p> <p>5-7 min</p>	<p>Promotrite radove, kakve linije dominiraju?</p> <p>Grupirajte radove na kojima dominiraju deblje linije i radove na kojima dominiraju tanje linije.</p> <p>Kakav dojam ostavljaju na vas?</p>	<p><i>- analitički promatraju radove, odgovaraju na pitanja</i></p> <p>Dominiraju deblje linije, na nekima dominiraju tanje linije.</p> <p><i>Učenici grupiraju radove</i></p> <p><i>Učenici daju proizvoljne odgovore.</i></p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- analitičko promatranje</p> <p>- razgovor</p> <p>- vrednovanje</p>	<p>Listić za samovrednovanje</p>

	<p>Ono što zaključujemo je to da svatko od vas drugačije interpretira radove, odnosno na svakoga ostavljaju drugačiji dojam.</p> <p>Možete se vratiti na mjesto i za kraj će svatko dobiti još jedan papir sa pitanjima na koja ćete odgovoriti.</p> <p><i>Student dijeli paires s pitanjima.</i></p> <p><i>Student završava sat.</i></p>	<p><i>Učenici ispunjavaju anketu, odgovaraju na pitanja.</i></p> <p><i>Učenici pozdravljaju profesora.</i></p>	<p>Individualni rad</p>		
--	---	--	-------------------------	--	--

IV. PLAN PLOČE

Komuniciranje doživljaja putem portreta

Ključni pojmovi: Dominacija linije, asocijativnost linije

Likovno-umjetničko djelo:

Vincent van Gogh, *Street in Sainte Maries de la Mer*, 1888.

Vincent van Gogh, *The Rock of Montmajour with Pine Trees*, 1888.

7.2. Priprema za 2. nastavni trosat

Ime i prezime studenta: Ivan Čunović

Škola: OŠ Trnsko

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./ 2023.

Dan izvedbe: 8. svibnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Komuniciranje doživljaja putem portreta

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: objasniti učenicima kako se dominacijom boje oblikuje umjetničko djelo te kako njome izraziti svoj dojam o drugoj osobi.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- objasniti kako dominacijom boje izraziti svoju ideju
- vizualno prikazati dojmove o prijatelju likovnim radom.
- primijeniti asocijativnost boje u likovnom radu

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1.Šire istraživanje 8 min.</p> <p>2. Fokusirano istraživanje 7 min.</p> <p>3. Ponavljanje 2 min.</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 35 min.</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi - 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <p>osr B.3.1.</p> <p>Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>Pokazuje razumijevanje za osjećaje i potrebe drugih, razvija empatiju.</p> <p>Zalaže se za svoja i tuđa prava bez ugrožavanja drugih</p> <p>osr B.3.2.</p> <p>Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima</p>
Ključni pojmovi:	Portret, asocijativna vrijednost boje
Likovni elementi:	boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	dominacija
Likovni motiv:	Portret- osobine prijatelja
Likovni problem:	Dominacijom boje oblikovati cjelinu
Likovno tehnička sredstva:	Tempere, kistovi
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	El Greco, <i>Pogled na Toledo</i>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualni</p> <p>psihološki oblik rada: po promatranju i imaginaciji</p>

Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	razgovor, brainstorming, rezimiranje i bilježenje, vrednovanje, traženje sličnosti i razlika
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Powerpoint prezentacija
Korelacija:	Hrvatski jezik (književnost) OŠ HJ B.7.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, Opažam, oblikujem 7, Udžbenik iz likovne kulture za 7. razred osnovne škole
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole 2019.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

4

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>..... min</p> <p>1.1. Priprema</p> <p>Uvod u problematiku, motivacija</p>	<p><i>Student pozdravlja učenike</i></p> <p>Dobar dan svima, danas ću vam održati još jedan sat Likovne kulture.</p> <p><i>Student podsjeća učenike na rad od prošlog puta.</i></p> <p>Danas ćemo nastaviti naše istraživanje koje smo započeli zadnji put.</p>	<p><i>Učenici pozdravljaju studenta, pripremaju se za sat</i></p> <p>Prate izlaganje studenta.</p>	Frontalni rad	razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)</p>	<p><i>Student podsjeća učenike i postavlja im pitanja</i></p> <p>Pokušajte se prisjetiti što smo zadnji puta radili?</p> <p>Tako je. Sjećate li se kakva su bila pitanja?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju posljednjeg sata. Opisuju što su radili na zadnjem satu Likovne kulture.</i></p> <p>Zadnji put smo odgovarali na pitanja, zatim smo zamijenili papire sa odgovorima sa osobom s kojom sjedimo u klupi, te smo na temelju tih odgovora, u tehnici tuša, crtali portret te osobe.</p>	<p>Individuani rad</p> <p>Frontalni rad</p>	- razgovor	Radni listić

	<p>Točno!</p> <p>Sada ću vam podijeliti nova pitanja. Ovaj put ćete vi nadodati još dva pitanja, a onda ćete zamijeniti papire sa osobom s kojom sjedite u klupi.</p> <p><i>Student dijeli pitanja učenicima.</i></p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i odgovaraju na pitanje</i></p> <p>Pitanja su bila vezana uz naš karakter i osobnost.</p> <p><i>Učenici samostalno odgovaraju na pitanja.</i></p>	<p>Individualni rad</p>		
<p><u>2. FOKUSIRANO ISTRAŽIVANJE</u></p> <p>2.1.....</p> <p>(povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<p><i>Student pokazuje likovni primjer na power point prezentaciji</i></p> <p>Ako ste odgovorili na pitanja, možemo sada pogledati jedan primjer na powerpointu.</p> <p>Pogledati ćemo kakve osobine ime slika koju ćemo promotriti.</p>	<p><i>Učenici prate izlaganje</i></p>		<p>- razgovor</p>	<p>- powerpoint prezentacija</p>

<p>2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija</p>	<p><i>Student pokazuje likovni primjer na power point prezentaciji i postavlja pitanja</i></p> <p>Što vidite na ovom likovnom primjeru?</p> <p>Kakav dojam ostavlja na vas?</p> <p>Kako je postignuta atmosfera?</p> <p>Kojim bojama je postignuta atmosfera?</p> <p>Kako te boje djeluju na nas?</p> <p>Dakle, boje drugačije djeluju na svakog od nas jer asocijativna vrijednost boje ovisi o sjećanjima, doživljajima i emocijama svake pojedine osobe.</p> <p>Koja boja prevladava?</p> <p>Tako je.</p> <p>Kada neki element u likovnom djelu prevladava, to nazivamo dominacija. U ovom</p>	<p><i>Učenici promatraju prikazani likovni primjer, donose zaključke odgovaraju na pitanja</i></p> <p>Pejzaž, prikaz grada.</p> <p>Djeluje tmurno, tjeskobno, misteriozno.</p> <p>Atmosfera je postignuta bojama.</p> <p>Plavom, zelenom, sivom.</p> <p>Učenici daju proizvoljne odgovore.</p> <p>Najviše plava i zelena.</p>		<p>Razgovor</p> <p>Vizualno istraživanje</p>	<p>- reprodukcija likovno-umjetničkog djela</p> <p>- powerpoint prezentacija</p>
--	---	--	--	--	--

	<p>slučaju radi se o dominaciji boje. Boja može dominirati količinom ili intenzitetom.</p>				
<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p>	<p><i>Student najavljuje zadatak i objašnjava upute</i></p> <p>Sada prelazimo na današnji zadatak. Zamijenite papire sa odgovorima sa osobom s kojom ste u paru.</p> <p>Zapišite ispod pitanja nekoliko osobina ili karakteristika koje primjećujete kod svog prijatelja, te svakoj osobini pridružite boju za koju mislite da najbolje pristaje toj osobini.</p>	<p><i>Učenici se pripremaju za realizaciju rada.</i></p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p> <p>- Rezmiranje i bilježenje</p>	

	<p>Vaš zadatak je da na temelju odgovora naslikate portret osobe s kojom ste upareni.</p> <p>Koristite se asocijativnošću boja koje ste zapisali. Odaberite jednu dominantnu boju i način na koji će dominirati. Razmislite što ste novo saznali o svom prijatelju kojeg prikazujete, što se po vama najviše ističe kod vašeg prijatelja i kako biste to prikazali bojom.</p> <p>Radit ćete u tehnici tempere. Prisjetite se rada u temperi.</p> <p>Pozadina papira treba biti u potpunosti ispunjena.</p>	<p>Promišljaju koje karakteristike će istaknuti.</p> <p>Odabiru i zapisuju karakteristike/ osobine koje će biti dominantne, pridružuju boje osobinama.</p> <p>Prisjećaju se rada u tehnici tempere</p>			
<p>3. PONAVLJANJE</p> <p>.....min</p>	<p><i>Student provodi ponavljanje sa učenicima</i></p> <p>Koje smo pojmove danas naučili i može li ih netko objasniti?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i ponavljaju pojmove</i></p> <p>Asocijativnost boje je vrijednost koja ovisi o našim vlastitim iskustivama, osjećajima i sjećanjima.</p> <p>Dominacija boje je kada jedna boja prevladava u likovnom radu.</p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	

	<p>Tako je, može li još netko ponoviti koji je vaš današnji zadatak?</p> <p>Tako je, možete krenuti</p>	<p><i>Učenik ponavlja zadatak</i></p> <p>Trebamo na temelju odgovora naslikati portret osobe s kojom smo upareni. Potrebno je istaknuti osobine, odnosno jednu dominantnu i bojom ih prikazati.</p>			
<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>...min.</p>	<p><i>Student obilazi učenike, prati njihov proces rada</i></p>	<p><i>Učenici samostalno izvode zadatak, primijenjuju boje u realizaciji rada</i></p> <p><i>Povezuju boje s karakteristikama učenika; odabiru dominantnu boju.</i></p>	<p>- Individualni rad</p>	<p>Praktičan rad, kombiniranje, građenje.</p>	<p>Tempere, kistovi, papir, voda, krpica, paleta</p>

<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u> ...min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p><i>Student najavljuje analizu i vrednovanje likovnih radova</i></p> <p>Postavite radove na pod, jedan do drugog i možemo se zajedno okupiti oko radova.</p>	<p><i>Učenici završavaju rad, predaju radove.</i></p> <p><i>Okupljaju se oko radova.</i></p>	<p>- Individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	<p>- ploča</p> <p>- power point prezentacija</p>
<p>5.2. Ponavljanje</p>	<p><i>Student postavlja pitanja učenicima, uvodi ponavljanje</i></p> <p>Koje smo pojmove danas radili i možete li ih objasniti?</p> <p>Tako je, a koji je bio vaš današnji zadatak?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju naučenih pojmova te ih ponavljaju</i></p> <p>Dominacija i asocijativna vrijednost boje.</p> <p>Dominacija je kada neki element prevladava, a asocijativnost je značenje do kojeg dolazimo po vlastitom iskustvu.</p> <p>Zadatak je bio da na temelju odgovora na pitanja naslikamo portret osobe s kojom</p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- razgovor</p>	

	Točno.	sjedimo u klupi i bilo je bitno naglasiti asocijativnost i dominaciju boje.			
5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova	<p><i>Student provodi analizu</i></p> <p>Koje boje dominiraju?</p> <p>Opišite radove, možete li prepoznati neke osobine?</p> <p>Kojom bojom su prikazane te osobine?</p> <p>Na koji način dominiraju boje na ovom radu, a kako dominiraju na ovom?</p> <p>Tako je, boja može dominirati po količini, a može i po intenzitetu.</p>	<p><i>Učenici analitički promatraju radove, odgovaraju na pitanja</i></p> <p>Učenici daju proizvoljne odgovore.</p> <p>Na ovom radu je prikazana sreća, na ovom radu je prikazano veselje, itd.</p> <p>Na ovom radu su prikazane žutom bojom, na ovom radu su prikazane zelenom, itd.</p> <p>Na ovom radu su veće plohe prikazane u dominantnoj boji, a na ovom radu su jarke boje.</p> <p><i>Učenici samostalno ispunjavaju anketu.</i></p>	- rad u skupini	<p>- analitičko promatranje</p> <p>- razgovor</p> <p>- vrednovanje</p>	

	<p>Opet vidimo da svatko ima drugačiji dojam i time potvrđujemo tezu o asocijativnosti sa početka sata. Možete natrag na mjesto.</p> <p>Za kraj sata ću vam podijeliti anketu za samovrednovanje. Svatko ispunjava za sebe.</p> <p><i>Student dijeli anketu za samovrednovanje.</i></p> <p><i>Student završava sat.</i></p> <p>Ako ste ispunili anketu, ostavite je na klupi i možete se u miru spremite.</p> <p><i>Student pozdravlja učenike.</i></p>	<p><i>Učenici pozdravljaju studenta.</i></p>			
--	---	--	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Komuniciranje doživljaja putem portreta

Ključni pojmovi: dominacija, asocijativna vrijednost boje

Likovno-umjetničko djelo: El Greco, *Pogled na Toledo*

7.3. Priprema za 3. nastavni trosat

Ime i prezime studenta: Ivan Čunović

Škola: OŠ Trnsko

Razredni odjel: 7. razred

Školska godina: 2022./ 2023.

Dan izvedbe: 22. svibnja 2023.

Priprema za nastavni sat:

Prikaz unutarnjeg svijeta – vrste kompozicija

Iz nastavne teme: Zajedno smo različiti

Tip sata: Obrada novog nastavnog sadržaja

I. CILJ I SHODI UČENJA U NASTAVNOJ JEDINICI (znanja, vještine i stavovi)

Odgojno-obrazovni cilj nastavnog sata: objasniti učenicima kako se nizanjem elemenata dobivaju različite kompozicije te kako izraziti svoj dojam o drugoj osobi.

ISHODI UČENJA (postignuća učenika/kompetencije/znanje, vještine vrijednosti i stavovi)

Učenik će moći:

- prepoznati različite vrste kompozicija
- vizualno prikazati dojmove o prijatelju likovnim radom.
- primijeniti kompoziciju koja najbolje prikazuje odnos osobina

II. DIDAKTIČKO-METODIČKI PODACI O NASTAVNOJ JEDINICI

Etape nastavnog sata :	<p>1.Šire istraživanje 8 min.</p> <p>2. Fokusirano istraživanje 7 min.</p> <p>3. Ponavljanje 2 min.</p> <p>4. Realizacija ideje, npr. praktični rad učenika/ individualno i poticaj/učitelj 35 min.</p> <p>5. Analiza i vrednovanje ostvarenih likovnih radova 10 min.</p>
Likovno područje:	Oblikovanje na plohi - 2D
Nastavna tema:	Zajedno smo različiti
Međupredmetna tema:	<p>Osobni i socijalni razvoj</p> <p>osr B.3.1.</p> <p>Obrazlaže i uvažava potrebe i osjećaje drugih.</p> <p>Pokazuje razumijevanje za osjećaje i potrebe drugih, razvija empatiju.</p> <p>Zalaže se za svoja i tuđa prava bez ugrožavanja drugih</p> <p>osr B.3.2.</p> <p>Razvija komunikacijske kompetencije i uvažavajuće odnose s drugima</p>
Ključni pojmovi:	Kompozicija, boja, vrste kompozicija (kružna, vertikalna, horizontalna)
Likovni elementi:	Boja
Elementi gradnje likovne sintakse:	nizanje
Likovni motiv:	Osobine prijatelja
Likovni problem:	rasporedom boja oblikovati različite vrste kompozicija
Likovno tehnička sredstva:	Tempere, kistovi
Likovno-umjetnička djela vezana uz nastavnu jedinicu:	<p>Laurence Stephen Lowry, <i>A Market Place</i></p> <p>Leonardo da Vinci, <i>Posljednja večera</i></p> <p>Henri Matisse, <i>Ples</i></p>
Oblici rada:	<p>sociološki oblik rada: individualni</p> <p>psihološki oblik rada: po promatranju i imaginaciji</p>

Metode poučavanja i načini na koje učenici uče:	razgovor, brainstorming, rezimiranje i bilježenje, vrednovanje, traženje sličnosti i razlika
Mediji (nastavna sredstva i pomagala):	Powerpoint prezentacija
Korelacija:	Hrvatski jezik (književnost) OŠ HJ B.7.4. Učenik se stvaralački izražava prema vlastitome interesu potaknut različitim iskustvima i doživljajima književnoga teksta.
Literatura:	a) Za učenike (udžbenici, priručnici i drugi izvori znanja): 1. Martina Kosec, Romana Nikolić, Petra Ružić, Opažam, oblikujem 7, Udžbenik iz likovne kulture za 7. razred osnovne škole
	b) Za nastavnika (stručno-znanstvena, metodička, pedagoška, psihološka): Kurikulum nastavnog predmeta Likovna kultura za osnovne škole 2019.

III. RAZRADA NASTAVNOG SATA («SCENARIJ»)

(Detaljna razrada sata – «scenarij» nastavnog procesa. Ovdje se detaljno razrađuje sat onako kako će se izvesti: pritom se *ne* preporučava sadržaj, već naznačuju načini učenja i poučavanja. Treba odrediti ne samo što će raditi nastavnik, već i što će raditi učenici: nastavnik osmišljava, oblikuje, priprema i

4

ETAPE NASTAVNOG SATA	UČITELJ	UČENIK	OBLICI RADA	METODE RADA	NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA
<p>1. ŠIRE ISTRAŽIVANJE</p> <p>..... min</p> <p>1.1. Priprema</p> <p>Uvod u problematiku, motivacija</p>	<p><i>Student pozdravlja učenike</i></p> <p>Dobar dan svima, danas ću vam održati posljednji sat Likovne kulture, te ćemo današnjim satom završiti naše istraživanje.</p> <p><i>Student podsjeća učenike na rad od prošlog puta.</i></p>	<p><i>Učenici pozdravljaju studenta, pripremaju se za sat</i></p> <p><i>Prate izlaganje studenta.</i></p>	Frontalni rad	razgovor	
<p>1.2 Ponavljanje, usmjeravanje pažnje i motivacija za nast. sadržaj (npr. kreativna igra pomoću koje se otkriva problem na široj razini)</p>	<p><i>Student podsjeća učenike i postavlja im pitanja</i></p> <p>Pokušajte se prisjetiti što smo zadnji puta radili?</p> <p>Tako je. Sjećate li se kakva su bila pitanja?</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju posljednjeg sata. Opisuju što su radili na zadnjem satu Likovne kulture.</i></p> <p>Zadnji put smo odgovarali na pitanja, zatim smo zamijenili papire sa odgovorima sa osobom s kojom sjedimo u klupi, te smo na temelju tih odgovora, u tehnici tempere naslikali portret osobe s kojom sjedimo.</p>	<p>Individuani rad</p> <p>Frontalni rad</p>	- razgovor	Radni listić

	<p>Točno!</p> <p>Sada ću vam podijeliti nova pitanja.</p> <p><i>Student dijeli pitanja učenicima i objašnjava učenicima zadatak.</i></p> <p>Prvo nadopišite svoja dva pitanja pod broj 9 i 10, zatim zamijenite papir sa prijateljem u klupi i odgovorite na pitanja. Kada završite sa odgovaranjem, ponovno zamijenite papir tako da vaš prijatelj dobije vaše odgovore, a vi njegove. Možete krenuti.</p> <p>Sada odložite papire sa strane jer će vam trebati kasnije.</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i odgovaraju na pitanje</i></p> <p>Pitanja su bila vezana uz naš karakter i osobnost, te osobnost našeg prijatelja.</p> <p><i>Učenici samostalno odgovaraju na pitanja.</i></p>	<p>Individualni rad</p>		
--	---	---	-------------------------	--	--

<p><u>2. FOKUSIRANO Iстраživanje</u></p> <p>2.1.....</p> <p>(povezivanje otkrivenog problema s nastavnim sadržajem, pomoću umjetničkog djela i primjera iz svakodnevnog života)</p>	<p><i>Student uvodi učenike u sljedeći zadatak</i></p> <p>Prije nego krenemo dalje na bavljenje vašim odnosima pozabaviti ćemo se i nekim drugim načinom prikazivanja odnosa.</p> <p>Sada iz svoje pernice izvadite barem 6 predmeta, mogu biti olovke, gumice, šiljilo i posložite ih na klupi na različite načine.</p> <p><i>Student hoda razredom i prati rad učenika</i></p> <p><i>Student zaključuje zadatak</i></p> <p><i>U redu, svatko je drugačije posložio predmete, neki su stavljali predmete jedne kraj drugih, a neki su stavljali predmete jedne preko drugih. Vi ste ovim postavljanjem predmete stavili u različite međuodnose.</i></p> <p><i>Student postavlja pitanja učenicima</i></p> <p>Što čini raspored elemenata i odnos dijelova likovnih elemenata u djelu?</p> <p>Točno!</p>	<p><i>Učenici prate izlaganje i slažu predmete po stolu.</i></p> <p><i>Učenici se javljaju i odgovaraju na pitanja</i></p>	<p>Individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	<p>- powerpoint prezentacija</p>
--	---	--	-------------------------	-------------------	----------------------------------

		<i>Kompoziciju.</i>			
2.2. Analiza likovno-umjetničkog djela i fotografija	<p><i>Student pokazuje likovni primjer na power point prezentaciji i postavlja pitanja</i></p> <p>Što vidite na ovom likovnom primjeru?</p> <p>Tako je, a kakva je kompozicija?</p> <p>Kada bismo povlačili liniju kroz ove ljude, kroz zgrade na slici, kakve bi te linije bile?</p> <p>Tako je, bile bi vertikalne linije i time zaključujemo da se radi o vertikalnoj kompoziciji</p>	<p><i>Učenici promatraju prikazani likovni primjer, donose zaključke i odgovaraju na pitanja</i></p> <p>Ljude, neke građevine u pozadini.</p> <p>Učenici daju proizvoljne odgovore</p> <p>Ravne linije, vertikalne</p>		<p>Razgovor</p> <p>Vizualno istraživanje</p>	<p>- reprodukcija likovno-umjetničkog djela</p> <p>- powerpoint prezentacija</p>

	<p>Pređimo na sljedeći primjer.</p> <p>Što vidimo na ovome primjeru?</p> <p>Tako je, kakva je ovdje kompozicija?</p> <p>Tako je, radi se o vodoravnoj ili horizontalnoj kompoziciji jer je naglašena horizontala.</p> <p>A što vidite na ovom primjeru i kakva bi tu bila kompozicija?</p> <p>Tako je, to ste odlično opisali. Dakle, vidimo ljude koji se drže za ruke i plešu u krug, oni su postavljeni u taj odnos i time se postiže kružna kompozicija.</p> <p>Po čemu se razlikuje dojam koji ostavljaju likovni na kružnoj kompoziciji u odnosu na likove na horizontalnoj?</p> <p>Dobro, a što je sa vertikalnom?</p> <p>Znači možemo zaključiti da svaka kompozicija ima neko drugo značenje</p>	<p>Isusa i apostole, Posljednja večera.</p> <p>Vodoravna.</p> <p>Vidimo ljude koji plešu, drže se za ruke, plešu u krug. Kružna kompozicija.</p> <p>Na kružnoj su pokrenuti, odnos je dinamičan, a na horizontalnoj je miran.</p> <p>Tamo je isto više statično, a opet su neki likovi možda važniji zato jer su više gore.</p>			
--	---	---	--	--	--

	odnosno da nam način gradnje kompozicije govori kakvi su odnosi među elementima.				
<p>2.3. Najava zadatka (povezivanje nastavnog sadržaja s odgojnom tematikom šireg problema iz uvodnog dijela nast. sata)</p>	<p><i>Student najavljuje zadatak i objašnjava upute</i></p> <p>Sada prelazimo na današnji zadatak.</p> <p>Vaš zadatak je na temelju odgovora na pitanja naslikate unutarnji svijet vašeg prijatelja. Važno je da prikažete odgovore, odnosno osobine koje je vaš prijatelj napisao na listiću. Odaberite karakteristike koje najbolje opisuju vašeg prijatelja i koje ga čine posebnim te ih rasporedite u različite međudnose kako bi ste dobili kompoziciju koja najbolje pokazuje odnose među tim osobinama.</p>	<p><i>Prisjećaju se rada u tehnici tempere</i></p> <p><i>Učenici se pripremaju za realizaciju rada.</i></p> <p><i>Promišljaju koje karakteristike će istaknuti.</i></p> <p><i>Odabiru karakteristike/ osobine koje će prikazati.</i></p> <p><i>Odabiru vrstu kompozicije koju će koristiti.</i></p>	<p>- individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	

	Površina papira treba biti u potpunosti ispunjena.				
3. PONAVLJANJE min	<p><i>Student provodi ponavljanje sa učenicima</i></p> <p>Koje smo pojmove danas naučili i može li ih netko objasniti?</p> <p>Tako je, može li još netko ponoviti koji je vaš današnji zadatak?</p> <p>Tako je, možete krenuti</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju i ponavljaju pojmove</i></p> <p><i>Učenik ponavlja zadatak</i></p>	- individualni rad	- razgovor	

<p><u>4. REALIZACIJA IDEJE, PRAKTIČNI RAD UČENIKA</u></p> <p>....min.</p>	<p><i>Student obilazi učenike, prati njihov proces rada</i></p>	<p><i>Učenici samostalno izvode zadatak, primjenjuju različite vrste kompozicija u realizaciji rada,</i></p> <p><i>Raspoređuju elemente i svrstavaju ih u međudnose.</i></p>	<p>- Individualni rad</p>		<p>Tempere, kistovi, papir, voda, krpica, paleta</p>
<p><u>5. (npr.)ANALIZA I VREDNOVANJE OSTVARENIH LIKOVNIH ILI VIZUALNIH RADOVA</u></p> <p>...min</p> <p>5.1. Priprema</p>	<p><i>Student najavljuje analizu i vrednovanje npr. likovnih radova</i></p> <p>Postavite radove na pod, jedan do drugog i možemo se zajedno okupiti oko radova</p>	<p><i>Učenici završavaju rad, predaju radove.</i></p> <p><i>Okupljaju se oko radova.</i></p>	<p>- rad u skupini</p> <p>- Individualni rad</p>	<p>- razgovor</p>	<p>- ploča</p> <p>- power point prezentacija</p>

<p>5.2. Ponavljanje</p>	<p><i>Student postavlja pitanja učenicima, uvodi ponavljanje</i></p> <p>Koje smo pojmove danas radili i možete li ih objasniti?</p> <p>Tako je, a koji je bio vaš današnji zadatak?</p> <p>Točno.</p>	<p><i>Učenici se prisjećaju naučenih pojmova te ih ponavljaju</i></p> <p>Zadatak je bio da na temelju odgovora na pitanja naslikamo unutarnji svijet našeg prijatelja. Trebali smo prikazati njihove osobine i karakteristike na način da smo ih stavljali u razne međusobne odnose.</p>	<p>- rad u skupini</p> <p>- traženje sličnosti i razlika</p>	<p>- razgovor</p>	

<p>5.1. Analiza i vrednovanje likovnih ili vizualnih radova</p>	<p><i>Student provodi analizu</i></p> <p>Razvrstajte radove po vrstama kompozicija koje ste koristili (vertikalna, vodoravna/horizontalna, kružna)</p> <p>Opišite odnose među osobinama, zašto ste se odlučili za ovu vrstu kompozicije?</p> <p>Za kraj sata ću vam podijeliti anketu za samovrednovanje. Svatko ispunjava za sebe.</p> <p><i>Student dijeli anketu za samovrednovanje.</i></p> <p><i>Student završava sat.</i></p> <p>Ako ste ispunili anketu, ostavite je na klupi i možete se u miru spremati.</p> <p><i>Student pozdravlja učenike.</i></p>	<p><i>Učenici grupiraju radove</i></p> <p><i>Učenici analitički promatraju radove, odgovaraju na pitanja</i></p> <p>Učenici daju proizvoljne odgovore.</p> <p>Učenici daju proizvoljne odgovore.</p> <p><i>Učenici samostalno ispunjavaju anketu.</i></p>	<p>- rad u skupini</p>	<p>- analitičko promatranje</p> <p>- razgovor</p> <p>- vrednovanje</p>	
--	---	---	------------------------	--	--

		<i>Učenci pozdravljaju studenta.</i>			
--	--	--------------------------------------	--	--	--

IV. PLAN PLOČE

Prikaz unutarnjeg svijeta

Ključni pojmovi: boja, kompozicija: kružna, vertikalna, horizontalna

Likovno-umjetničko djelo: Laurence Stephen Lowry, *A Market Place*,

Leonardo da Vinci, *Posljednja večera*,

Henri Matisse, *Ples*

7.4. Motivacijski i evaluacijski listić

1. nastavni trosat

Pitanja:

1. Kad bih se mogao/la baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?
2. Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?
3. Da osvojim dobitak na lutriji, na što bih potrošio/la osvojeni novac?
4. Da mogu odabrati bilo koju životinju za kućnog ljubimca, koja bi to životinja bila?
5. Da mogu otputovati u bilo koju zemlju, gdje bih otputovao/la?
6. Što volim raditi u slobodno vrijeme?
7. Kako se tada osjećam? (Nadovezuje se uz prethodno pitanje)

Anketa za samovrednovanje:

1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. Naučio sam nešto novo o drugoj osobi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon dobivenih rezultata

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. Kako si prikazao/la portret u tušu, kakve linije prevladavaju?

2. nastavni trosat

Pitanja:

1. Kad bih se mogao/mogla baviti bilo čime na svijetu, čime bih se bavio/la?

2. Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?

3. Da osvojim dobitak na lutriji, na što bih potrošio/la osvojeni novac?

4. Da mogu odabrati bilo koju životinju za kućnog ljubimca, koja bi to životinja bila?

5. Što volim raditi u slobodno vrijeme?

6. Kako se tada osjećam? (Nadovezuje se uz prethodno pitanje)

7. Boravak u školi 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8. Volim izlaziti van sa prijateljima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

9.

10.

Anketa za samovrednovanje:

1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. Naučio sam nešto novo o drugoj osobi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

3. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon dobivenih rezultata.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

4. Kako si prikazao/la portret u temperi? Opiši koje boje si koristio/la u prikazivanju osobina, kakve boje prevladavaju?

3. nastavni trosat

Pitanja:

1. Koji talent bih volio/voljela imati, a nemam?

2. Što volim raditi u slobodno vrijeme?

3. Kako se tada osjećam? (Nadovezuje se uz prethodno pitanje)

4. Boravak u školi 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. Volim izlaziti van sa prijateljima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

6. Da možeš raditi bilo što cijeli dan, što bi radio/la?

7. Što te čini ponosnim/om?

8. Što te inspirira?

9.

10.

Anketa za samovrednovanje:

1. Moje mišljenje o drugoj osobi se promijenilo nakon odgovora na pitanja i realizacije zadatka.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. Što si otkrio/la o svome prijatelju/ici?

3. Dijelite li ti i tvoj/a prijatelj/ica neke zajedničke osobine ili karakteristike? Koje?

4. Osjećam se bliže sa tom osobom nakon realiziranog zadatka.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

5. Opiši raspored i odnos elemenata na svome radu.

6. Koji od tri dijela istraživanja ti je bio najzanimljiviji? Opiši po čemu.

7. Na kojem satu sam otkrio/la najviše o svom prijatelju/ici? Opiši.